

EL REpte DE COORDINAR AGENDES: QUÈ PREOCUPA REALMENT AL SUD GLOBAL?

Les principals potències de l'anomenat «Nord Global» van observar amb consternació el resultat de les votacions de condemna de la invasió russa d'Ucraïna a l'Assemblea General de les Nacions Unides (AGNU), que va revelar un distanciament i una pèrdua d'influència en la capacitat de liderar i, en certa mesura, d'imposar les seves prioritats a la resta dels països, especialment als que s'identifiquen amb el Sud Global. La sensació és que existeix una desconexió real entre les agendes de les grans potències internacionals i les dels països més pobres o en desenvolupament del Sud, que pateixen problemes socials urgents, econòmics, climàtics o d'estabilitat política que queden relegats a un segon pla quan no s'alineen amb els interessos de les grans potències.

REPTES DEL SUD GLOBAL: UNA CADENA DE PROBLEMES QUE ES RETROALIMENTEN

Pobresa i desigualtat

La COVID-19 va tenir un impacte negatiu sobre l'objectiu de reduir la pobresa, que, segons el Banc Mundial, torna a augmentar i gairebé en exclusiva al Sud Global. S'hi suma el fet que, amb l'excepció de Singapur, els 50 països més desiguals del món són del Sud.

Salut i accés a la sanitat

Tot i els avenços de les darreres dècades, la taxa de mortalitat d'un nou-nat a l'Àfrica és 14 cops més alta que la d'un europeu o un nord-americà. A aquest fet s'afegeixen la persistència de malalties com la malària, la tuberculosi i el VIH/sida i la dificultat per accedir a medicaments essencials.

El repte de l'educació

Si bé la despesa total respecte al PIB en educació dels països amb baixos ingressos ha augmentat en la darrera dècada (del 3,1 al 3,6%), la despesa per càpita es manté estable degut a l'augment de la població, especialment a Àfrica.

Canvi climàtic i degradació ambiental

El Sud Global és més vulnerable a fenòmens meteorològics extrems, a l'augment del nivell del mar, la contaminació o la desforestació degut a una major exposició al canvi climàtic i als recursos limitats d'adaptació. Segons el Banc Mundial, el 2050 un total de 143 milions d'habitants del Sud Global seran desplaçats climàtics.

Seguretat alimentària

Les crisis alimentàries s'acarnissen amb els països de baixos ingressos, on als problemes de producció s'afegeix el de les importacions d'aliments. Les 18 crisis alimentàries greus declarades el 2023 pel Programa Mundial d'Aliments afectaven països del Sud. Això coincidia, a més, amb una caiguda del suport humanitari i el repunt dels conflictes armats.

Inestabilitat política i auge dels conflictes

Actualment, es registra el major nombre de conflictes armats des del final de la II Guerra Mundial, que es concentren de manera aclaparadora al Sud Global, en especial a l'Orient Mitjà i al nord d'Àfrica. Entre molts altres perjudicis, això desvia a Defensa fons que d'altra manera podrien destinar-se al desenvolupament.

Migracions i desplaçaments forçats

Un terç de totes les migracions del món es produeixen entre països del Sud, principalment de la mateixa regió o entre Àsia meridional i l'Orient Mitjà, que ha esdevingut el principal corredor migratori Sud-Sud. A més, el 75% dels refugiats del món són a països d'ingressos baixos i mitjans.

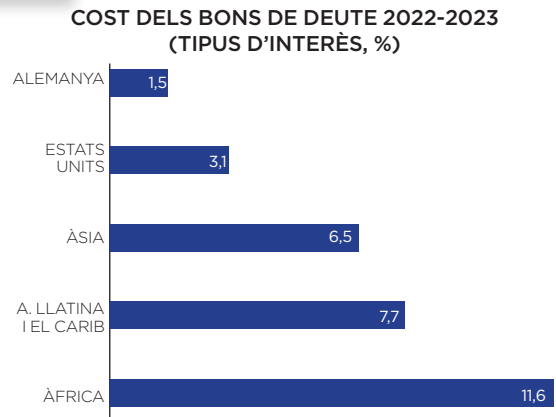
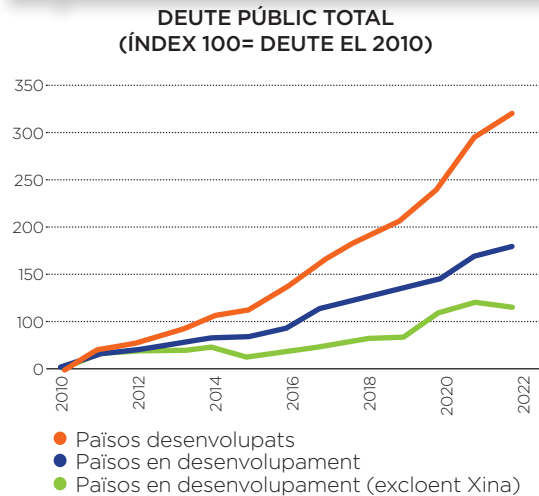
Infraestructures i connectivitat

Alguns països del Sud encara no garanteixen al conjunt dels seus ciutadans serveis tan essencials com l'accés a l'electricitat, l'aigua corrent o Internet. A això s'afegeix la situació precària d'infraestructures bàsiques de transport o de sanitat, un terreny en el qual la Xina ha estat particularment activa a través de la Iniciativa de la Franja i la Ruta.

EL DEUTE: UNA CÀRREGA CADA COP MÉS PESADA

El problema del deute és un dels més urgents i complexos de resoldre per als països del Sud Global, ja que, a més d'augmentar de volum, genera una espiral d'interessos i despeses associades que són més alts per als països menys desenvolupats. Els països altament endeutats són més vulnerables a les crisis econòmiques i, en cas de disminució dels ingressos públics, contreen més deute. Cada cop més són deutes que depenen menys d'institucions multilaterals o de fons públics i més d'entitats privades, fet que dificulta la concertació de solucions polítiques. El 2023, el deute total dels països en desenvolupament va arribar al 30% del total mundial, un augment significatiu respecte al 16% de 2010.

EL DEUTE CREIX MÉS AL SUD, QUE, A SOBRE, ÉS QUI PAGA MÉS

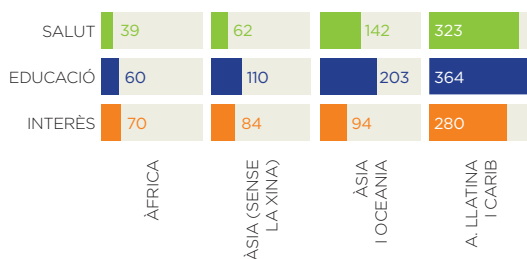
Elaboració: CIDOB

Font: UNTRADE, *A World of Debt: A Growing burden for global Prosperity, Informe 2024*; Banc Mundial, *Food Security Update, juliol de 2024*; UNESCO, *Global Monitoring Report 2023*.

EL DEUTE COM A MOTOR DE LA DESIGUALTAT

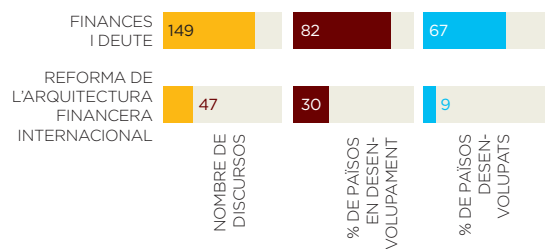
De la mateixa manera que succeeix entre particulars, el deute té el component injust que els qui més el necessiten són els que el paguen més car. Això resulta particularment greu en el cas d'Àfrica, on el deute creix més que el PIB. En conseqüència, el nombre de països africans amb un deute per sobre del 60% del PIB ha passat del 25% al 45% en la darrera dècada. En força casos, el 2022 la despesa dels interessos del deute va ser superior a la despesa pública en educació o en salut. Per aquest motiu, cada cop són més els països del Nord i del Sud que reclamen una reforma de l'arquitectura financera internacional, fet que pot ser un punt de convergència de l'agenda internacional.

DESPESA PÚBLICA PER CAPITA EN EL PAGAMENT NET DELS INTERESSOS DEL DEUTE, EDUCACIÓ I SALUT (\$, 2020-2022)

Nota: la despesa equival a la despesa agregada per als països en desenvolupament. Per interès, s'entén el pagament net d'interessos.

PAÏSOS QUE RECLAMEN UNA REFORMA DE L'ARQUITECTURA FINANCERA MUNDIAL (MENCIONS EN DISCURSOS DAVANT L'ASSEMBLEA GENERAL DE L'ONU, 2023)

Nota: dades a partir de l'anàlisi de 192 discursos pronunciats durant la 78a sessió de l'AGNU, els dies 19-23 i 26 de setembre de 2023.